

Kruipend moerasscherm (*Apium repens*) H1614

1. Status

Habitatrichtlijn Bijlage II (inwerkingtreding 1994).

2. Kenschets

Beschrijving: Kruipend moerasscherm is een kleine, overblijvende schermbloem (familie *Apiaceae*) met witte kroonbladen. De plant bezit dunne, kruipende stengels die op de knopen wortelen. Zowel de bladeren als de (3-7) bloemschermen zijn lang gesteeld; onder de schermen bevinden zich 3-7 omwindselbladen. De bladeren zijn enkel geveerd met ronde tot ruitvormige, diep ongelijk gezaagde tot gelobde deelblaadjes. De soort bloeit vrij laat in het jaar, vanaf de zomer tot in de herfst. De vruchten zijn klein, niet langer dan 1 mm, met slanke, weinig uitstekende ribben.

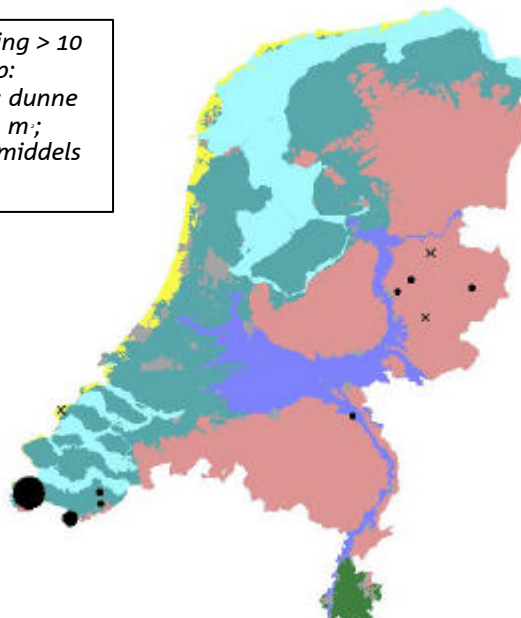
Relatief belang binnen Europa: zeer groot

De soort is beperkt tot een klein deel van West- en Midden-Europa, met een enkel voorkomen in Zuidoost-Europa.

3. Bijdrage van gebieden

Verspreiding binnen Nederland: Nadat de soort in ons land enige tijd als uitgestorven was beschouwd, werd in 1983 in het oosten van Zeeuws-Vlaanderen een nieuwe vindplaats ontdekt in de Vogelkreek bij Hengstdijk. Later volgden vondsten op meerdere plekken in Zeeuws-Vlaanderen (Canisvlietse kreek, Groot Eiland, Groote Gat, de Plate, Sint Kruiskreek), op Schouwen (Haamstede) en op enkele plaatsen in het oosten van het land (Nieuw-Heeten, Mill, Den Ham, Deventer, Hengelo). Momenteel komt de soort op tien locaties voor en is hij op drie locaties weer verdwenen.

dikke stip: bedekking > 10 m;
gemiddelde stip: bedekking 1-10 m;
dunne stip: bedekking < 1 m;
kruis: populatie inmiddels verdwenen

Verspreidingskaart kruipend moerasscherm

Huidig voorkomen en Natura 2000: De Zeeuwse groeiplaatsen lijken het meeste perspectief te bieden voor duurzaam behoud van kruipend moerasscherm. Drie Zeeuwse Natura 2000 gebieden

zijn voor kruipend moerasscherm onder de Habitatrictlijn aangemeld (Groote Gat, Canisvlietse Kreek en Vogelkreek). In het oosten van het land is de soort op verschillende locaties na natuurontwikkelingsprojecten opgekomen uit de zaadbank. De bestendigheid van de populatie is daar nog onduidelijk.

Nr.	Natura 2000 gebied	Bijdrage
124	Groote Gat	>15%
125	Canisvlietse Kreek	2-15%
126	Vogelkreek	2-15%

Voorkomen kruipend moerasscherm in Natura 2000 gebieden

4. Beoordeling landelijke staat van instandhouding

Trends in Nederland: Volgens de 'Atlas van de Nederlandse flora' werd kruipend moerasscherm in Nederland vóór 1950 waargenomen in 35 atlasblokken. Sindsdien is de soort sterk achteruitgegaan. Uit de periode na 1950 worden slechts twee vondsten vermeld, maar in de laatste jaren is het aantal groeiplaatsen van de soort opgelopen tot circa tien. De voornaamste oorzaak voor de achteruitgang van kruipend moerasscherm ligt in kanalisatie van waterwegen en ontwatering, waardoor weilanden 's winters niet meer onder water staan. Ook door bemesting en verruiging (bijvoorbeeld als gevolg van beëindiging van beweiding met runderen) kan de soort verdwijnen. Langdurige inundatie, gevolgd door droogvallen lijkt het optimale waterregime voor de soort, terwijl extensieve beweiding of een intensief maaibeheer de aangewezen beheersvorm is.

Recente ontwikkelingen: Recent zijn verschillende nieuwe groeiplaatsen van kruipend moerasscherm ontdekt. In 1994 waren twee locaties in Oost-Nederland bekend en dat zijn er inmiddels vier.

Beoordelingsaspect natuurlijk verspreidingsgebied: gunstig

In de loop van de 20^e eeuw is de soort vrijwel overal verdwenen, maar vanaf 1983 is de soort toegenomen.

Beoordelingsaspect populatie: matig ongunstig

Deze beoordeling wordt bepaald door de onzekere situatie in Oost-Nederland. De populaties van kruipend moerasscherm in Zeeuws-Vlaanderen handhaven zich, maar fluctueren jaarlijks sterk qua omvang.

Beoordelingsaspect leefgebied: matig ongunstig

Deze beoordeling wordt bepaald door de onzekere situatie in Oost-Nederland. De vindplaatsen van de soort in Oost-Nederland betreffen deels kortstondige voorkomens als gevolg van natuurontwikkeling. Duurzame milieuecondities ontbreken hier blijkbaar vooralsnog, in tegenstelling tot in Zeeland.

Beoordelingsaspect toekomstperspectief: matig ongunstig

Het lijkt er niet op dat de situatie voor de soort in Oost-Nederland op korte of middellange termijn wezenlijk zal verbeteren.

Definitie gunstige staat van instandhouding: Voor een gunstige staat van instandhouding van de populatie van kruipend moerasscherm in ons land is een verspreiding vereist over tenminste Oost-Nederland (Overijssel, Gelderland, oostelijk Noord-Brabant) en Zuidwest-Nederland (Zeeland, Zuid-Holland). Daarbij dienen in beide regio's in ten minste drie atlasblokken duurzame populaties aanwezig te zijn, op locaties die voldoen aan de randvoorwaarden die de soort stelt.

Oordeel: matig ongunstig

Staat van instandhouding		
Aspect	1994	2004
Verspreiding	matig ongunstig	gunstig
Populatie	matig ongunstig	matig ongunstig
Leefgebied	matig ongunstig	matig ongunstig
Toekomst-perspectief	matig ongunstig	matig ongunstig
Beoordeling Svl	matig ongunstig	matig ongunstig

5. Bronnen

- Groen, C.L.G. & B.V. Vreeken, 2002. Voorkomen van Habitatrichtlijnsoorten vaatplanten in Nederland vóór en na 1980. Rapport 2002.27. Stichting FLORON, Leiden.
- Maas, P.A., 1999. Het voorkomen van *Apium repens* (Jacq.) Lag. (Kruipend moerasscherm) in Nederland. Gorteria 25: 10-17.
- Mooij, R.M. & Weeda, E.J., 1985. *Apium repens* (Jacq.) Lag. in Zeeuwsch-Vlaanderen teruggevonden. Gorteria 12: 210-215.